

ANY VI.

Barcelona 9 d' Agost de 1896.

NÚM. 32.

ENTENGUEMNOS

Un article que publicá dies endarrera aquest setmanari, apreciand l'últim discurs del diputat carlí Sr. Mella, va disgustar á uns quants dels nostres abonats.

Açó no es cosa nova. Mentres fem objecte de lilegítimes censures als partits y hòmens governants, ningú se 'ns quexa; però 'l día que reben els d' oposició, sempre 'ns surten alguns mals génits. Hi ha abonats qui 'ns segueix ab aplauso des del comensament de la nostra campanya, que s' enfurisma ab el periódich y 'l condemna á les flames el día que passém per nostre cedás á un home polítich pera 'l qui guarda una secreta devoció.

Heusaquí un fet força suggestiu. Es un cap de fil ab el que podríam desembolicar tota la troca del estat d' esperit de la gent de nostra terra. Hi ha 'l sentiment dels danys y perills de la actual situació y marxa del Estat espanyol, però la visió dels mals presents y dels quins amenassen no es clara; hi ha la voluntat de cercar el necessari mudament de positura, pero no es ferma. Les confusions del veure y 'ls

palanqueigs del voler determinen lo caotisme dels esperits que, no essent exclusiu d' Espanya, es en ella més informe y més entenebrit. La major part veuen, pero no comprenen; volen, pero no 's decidexen. Y així, obté l' aplauso segur tota garrotada á lo que impera (mal sia garrotada de cego,) y, en cambi, es esposada á estranys retops y á ilògiques rebequeries la aplicació del tractament als qui busquen imperar, per més justificada que sia.

Aquest estat de caotisme, que ab pena mirám regnar, diuen alguns que es l' embolicat trasbalsament propi dels períodes de transacció. Valdament que ho endevinin; pero es més segur que, al menys pera una part dels pobles espanyols, l' emboyrament es d' una mena poch conhortadora. No 'ns podém oblidar de que 'l «cavaller de la Manxa» va espatllarse 'l cervell menjant fantasies; y fa molt temps que del Ebre en avall no 's pren altre aliment, y ens n' envien per aquí freqüents remeses. Açó fa por.

Per lo demés, es de doldre que lectors habituats á seguirnos no hagin entés encara 'l nostre taranná. No volém amagar

ni disfressar els nostres intents: Creyém que la restauració de Catalunya ha de fer-la una generació, qui, lliure de tots los aviciaments de la influencia castellana, sia capaç de rependre la cadena de la tradició nacional y marxar endevant, seguint, ab llibertat del tot desfermada, els impulsos del geni de la raça.

Els nostres esforços s'encaminen á procurar l'adveniment d'exa benavirada generació. Per açó mirám ab més esperança al jovent qui desclou ses energies dins lo sentiment y l'estudi de la patria catalana, que no pas als qui s'han nodrit en los pits de les banderíes polítiques espanyoles, totes conformades en los motllos que el castellanisme 'ns envía de Madrid.

D'aquests n'esperám poca cosa pera la redempció de Catalunya. Per açó no 'ns interessan gayre 'ls llurs enfados.

¿Que venen? Ben arribats sien. ¿Que se 'n van? A fora 'ls mal-entesos, y tan amichs com sempre.

MISERICORDIA, SENYOR!

Lo Ministre de la Guerra ha demanat als escedents de cupo de 1893, 1894 y 1895.

Los qui no tenen fills á morir en la espessor de la manigua, y 'ls qui, ab sobres de diners á la caxa, poden veure tranquilament com los quartels s'omplen de soldats, califiquen al general Azcárraga de home actiu, organisador y benemérit de la pátria. Fins un diputat l'ha posat devant del ministre de marina pera que 'n prengués exemple.

En cambi á Saragoça hi ha hagut una manifestació de dones contra les disposicions del ministre de la guerra, y ningú hi ha donat importància. Lo govern ha dit que havia sigut cosa dels filibusters, y ab açó ha cregut que quedava satisfeta la opinió pública.

La matexa rahó s'es donada pera espli-

car un cert intent revolucionari que ha esclatat á Valencia.

Pero 'l Govern no ha reparat que aquesta rahó dona una força als separatistes cubans que nosaltres no considerém que tinguen, puix si no 'ls manquen poder ni diners pera alterar l'orde dins mateix de la Península, ¿qué no farán allí ahon la sua influencia pot ésser més immediata y més directa? Pero nosaltres, repetim, no hi creyém ab aqueixa acció persistent, ab aqueixa conspiració interior ab que 'l Govern vol fernos distraure dels esforços y sacrificis que pera la guerra de Cuba se 'ns exigexen; nosaltres enteném que lo que passa á la Península es demostració clara y evident de que en tots los pobles d'Espanya regna un estat general de pertorbació, una corrent de disgust que va imposantse poch á poch y un esperit de protesta que tart ó aviat s'exhibirá ab tota la sua magnitud.

Si 'l Govern sapigués pendre 'l pols á la opinió popular, si volgués parar atenció en lo que verdaderament mou y transtorna á les families, si escoltás la veu de totes les mares, se convenceria desseguida que aquí no hi han treballs filibusters de cap mena, que lo que hi ha es senzillament que 'ls pobles no viuen adherits á la direcció que 's dona á la guerra de Cuba, y que sols per força, per violencia, perque están mancats de medis materials pera evitarho, entreguen al Govern los fills de ses entranyes.

No n'hem de fer res de lo que fagan á Saragoça y á Valencia, ni hem de indagar les causes que ho han provocat, pera constarnos positivament que la sang d'Espanya no pot malgastarse com se malgasta, y que cada decret del ministeri de la guerra es un clau més invertit en la crucifixió del poble espanyol.

Quan se declará la guerra del marroch hi hagué entussiasme, s'encengué 'l patriotisme; ara no s'han encés més que 'ls

fochs de bengala que servexen pera solemnisar los ascensos militars.

Los pares de familia de totes les regions no la veuen á la estrella solitaria; no ploren sino porque la mala estrella que porta als seus fills á batres contra germans y á sofrir les inclemencies de un clima aniquilador, no hi porta també als fills dels richs, dels magnats, dels poderosos.

Los pares de familia de totes les regions están convençuts de que 's tracta de una guerra estéril, que axís com ha rebrotat després de la pau del Zanjón, rebrotará després de la victorià d' ara, si arriba á conseguirse.

Los pares de familia, com lo senador Giberga, com los peninsulars que resideixen entre nosaltres gosant de una fortuna que guanyaren á Cuba, saben que la guerra ha sigut originada, entre altres causes, per la administració escandalosa dels Governos espanyols, y tenen arrelat lo pressentiment de que aquexa administració no ha de millorar, y que la política antillana, reflexo de la de Madrid, ha sigut corruptora y corruptora será en lo successiu.

¿Cóm se vol, donchs, que Espanya donga generosa y abnegadament la sang dels seus fills, si les condicions ab que se li demana son afrontoses?

Per altra banda, á l' ombra de la ley, los escedents de cupo ajudaren á redimir á altres companys méns afortunats, y ara se 'ls fá á saber que aquella ajuda per res se 'ls hi té en compte, y que l' art. 150 de la ley de quintes té una interpretació que ningú la havia endevinada. Sols al general Azcárraga se li podia ocórrer que, abans que als reservistes, s' hagués de cridar als escedents de cupo, y que aquests lo mateix poguéssen cobrir baxes en la Península que anar á reforçar lo contingent de Cuba. Lo general Lopez Dominguez no ho entengué pas axís quan se formalisá la guerra de Melilla.

En una paraula, son tants y tant racionals los motius que posen en commoció als espanyols, que temém provinguen conflictes de difícil solució, conflictes de aquells que 'ns comprometen á tots y á tot.

Per aqueix cas que preveyém que se acosta, esclamáam nosaltres: Misericordia, Senyor! y misericordia, Senyor! repetim, axecant los ulls al cel pera que se 'ns faça la gracia de que 'l Sr. Ministre de la Guerra, ni sia actiu, ni organisador, ni benemérit de la pátria. Nos basta que sia home de cor y de seny pera identificar-se ab los sentiments del poble espanyol, qui no fresseja pels carrers, ni entona himnes belicosos, sino que llagrima y 's desespera aprop la fumosa llar.

No 'ls preocupe als polítichs lo de Valencia ni lo de Saragoça. Lo que 'ls ha de preocupar es la efectivitat de la repugnancia que domina al pays envers lo que significa tenacitat en sostenir la guerra de Cuba.

Si açó no 'ls preocupa, si 'l general Azcárraga sègueix embarcant gent cap á les Antilles, si fins se 'ns nega 'l dret de petició que la Constitució 'ns garanteix, si se 'ns priva la llibertat de fiscalisar los actes dels ministres responsables... misericordia Senyor! ¡Senyor, misericordia!

CLAUDI OMAR Y BARRERA.

CONFESSIÓ VERGONYOSA

En plé Parlament, devant de lo que 'n diuen representació Nacional, el quefe del govern de Espanya ha fet una confessió.

El pecat es gran. En qualsevol pays ahon hi hagués verdadera conciencia pública, el pecat fora mortal pera un governant.

Parlava En Cánovas de la guerra de Cuba y va dir que ell, el qui té en les mans el govern del Estat espanyol, en la apreciació d' exa guerra, s' havia errat de mitg á mitg, que ni al comensarse, ni després de comensada, havia pre-

sumit la importància y les proporcions que ha alcançades. Y ha dit més, ha dit que per culpa d'aquesta errada seva, havien sigut enviats de bon principi al camp de la lluita elements de combat incapaços pera l'intent d'ofegar y vèncer en son naixement la insurrecció. Y com que á parer d'En Cánovas y de la seva colla, la qüestió del triomf de les armes espanyoles es cosa fora de tot dubte, y aquest triomf serà ara quan hi hagen á Cuba 'ls medis suficients, y ja s'hauria alcançat de bon principi si allavors els generals haguessen pogut disposar dels batallons que convenien, y aquests batallons no hi foren per aquella imprevisió de que s'ha confessat En Cánovas; *ergo*, si fa un any y mitg que hi ha la guerra de Cuba, si fa un any y mitg que l'Estat espanyol envia rius de sang y rius de diners pera afatar al monstre de la guerra, si hem de continuar desagnantnos y desdinerantnos, En Cánovas, qüefe del govern, ne te la culpa.

Que vinga 'l dialectich més busca engrunes y que miri quina flaca li troba al argument.

Ja veus, donchs, lector, si n'es d'horrible el pecat de que ha fet confessió pública l'home qui te en ses mans les regnes del Estat.

Mes, no ha feta En Cánovas exa confessió ab la vista humiliada y donantse colps al pit, no; la ha feta ab actituds de superbia y ab mirada tranquila y provocadora. Allá al Parlament be podia; entre aquella canilla de polítichs, des de 'l moment que s' confessava d'haverse enganyat, ell era 'l menos despreciable, puix els altres han caygut en les matexes baxeses y sense alegar la errada que En Cánovas confessa.

Peró devant del pays, devant de tants mils de pares qui ploren llàgrimes de sang y mengen el pa de la miseria, davant del pays derrotat, abatut y camí de la ruina ¿com no li parteix el cor, com no li esclaten volcans en la conciencia á un qüefe de govern, quan ha de dir: exos dolors, exes llàgrimes, exes míseries d'ara y les més grosses que demà patiréu, son fruyt d'una errada meua? ¿Com ha d'estar aquesta desgraciada Espanya, pera que aquestes coses puga dir orgullosament un polítich y se les escolti quietament y resignadament tot el poble!

Aquesta es la superioritat d'En Cánovas: que mirant á dins del seu esperit, veu l'esperit dels pobles d'Espanya; els seus escepticismes son els escepticismes matexos de la gent d'Espanya. Sense necessitat de rumiar, sap qué pot dir y qué pot fer. Prou que n'está enterat de que des que hi ha Espanya, la Espanya *una* y castellanizada,

ja no hi ha ni barres de sang, ni arbres de Guernica. Per açó ha fet una confessió horripilant ab la rialleta als llavis, y afeginthi desseguida que ni te dolor, ni bon propòsit, y, en prova, que traurà de ses cases noves milenades de minyons, que empenyarà la Espanya fins al coll y que pera sostenir la guerra (que no fou sofocada de bon comens per culpa de la seva errada) está disposat á *echar la casa* (la dels altres, no la seva) *por la ventana*.

Apai catalans, xayets, dexemnos manar per En Cánovas ó 'l seu compinx Sagasta, aném al darrera d'En Planas y Casals, obehim als comités y als cacichs, ¿perqué mudar de vía? ¿no aném prou bé? Au! l'amo de Madrid ens aclama cap al escorxador; ¿seguimlo?

MIRAMUNT.

LA OVELLETA BLANCA

(Rondalla francesa.)

Una vegada era un home viudo qui tenia una filla. Vetaqui que s'va tornar á casar ab una dona que també tenia una noya.

La madrastra no podia veure la pobreta filla del seu marit, y cada dematí la feya anar á guardar les ovelles; mentres guardava, calia que filés set fusades de fil y que arreplegués set fexets de llenya. Ella, la pobreta, plora que plorarás, perque may podia acabar la tasca.

Un dematí, quan se'n anava cap al camp va trobar una dona molt guapa, tota vestida de blanch, qui li preguntá per qué plorava.

—Ay, senyora! prou rahó que 'n tinch, la meua madrastra me fa filar cada dia set fusades de fil y arreplegar set fexets de llenya, y jo no ho puch fer de cap manera, pobreta de mi. Y encara lo més trist es que, quan torno á casa sense acabar la tasca, me pega de mala manera, y pera sopar no 'm dona sino un rosegonet de pa, que Deu ni do, sech com un os.

—Te, filla, li digué la senyora, aquí tens aquest anellet, sigues ben bona minyona, estima força al bon Jesús y sempre que vulguis alguna cosa dona un cop ab l'anell á la orella esquerra de la ovelleta blanca, y desseguida ho tindrás.

Aquella dona tan hermosa, qui era la Mare de Deu, desaparegué; la minyoneta, tota contenta, doná los colps que volgué á la orella esquerra de la ovelleta, y desseguida ho tingué tot fet. Quan la seva madrastra la vegé tornar ab la

feyna acabada no se 'n podia avenir; y, tot rondinant, li doná aquell vespre una llesca de pa més grossa que 'ls altres dies, y un bocinet de mantega pera sucarsel.

L'endemá va fer anar ab la pobra fillastra á la seva filla, perquè axis que arribessen al camp li demanés que la pentinés; mentrestant, digué á la filla, tu fes l'adormit, y d'aquesta manera sabrem com la fillastra se fa la feyna. Axis mateix succehi; mes quan se posá á fer l'adormit la filla, se quedá adormida de veres y com un tió; la fillastra va aprofitar aquell ratet pera picar ab l'anell la orella esquerra de la ovelleta blanca, y quan l'altra 's despertá ja va veure la tasca acabada.

Sa mare la renyá de mala manera, y l'endemá li va fer tornar; però altre cop quedá adormida de debó. Lo tercer día la cosa ja va anar millor; mentres la noya feya l'adormit, vegé com la pastoreta picava á la orella esquerra de la ovelleta blanca, y al instant aparegueren als seus peus les set fusades y 'ls set fexets.

Llavors explicá á sa mare lo que havia vist. Aquella donota va fer matar la ovelleta blanca y la fillastra ja no pogué acabar més la tasca.

Un día que plorava, se li atansá aquella senyora de la altra vegada (la Verge Santíssima) y li va dir que busqués les quatre pòtets de la ovelleta y que les plantés á terra.

La boná criatura ho feu tal com la Verge li digué, y en lo lloch ahon plantá aquelles potes s'hi axecá un castell hermosissim, ahon visqué ditzosa tota la vida.

Per la traducció: FRANAR.

CADENETA

Nostre pa de cada dia,
¡quants suhors estás costant!
¡Quants suhen pera guanyarte
y, pera llançarte, quants!

Cambra fosca es ma consciencia
hon se cópien mes accions;
si la llum del bé les toca
¡qué bell dins! Si no ¡qué fosch!

Riu caudalós que t'escorres
sense tes vores regar,
quant al abisme te llances
¿de qué haurá servit ton pas?

Epuló que fas ta via
sens sócorre als teus germans,
quan en ton sepulcre caygues
¿quin rastre al mon dexarás?

Per avisarme quàn peco
una campaneta tinch;
per posar palla á esta esquella
¡Mare de Déu, quín fadich!

Un fil prim es nostra vida;
y, essent tan prim y tan fals,
home cech, ¿perqué á tot'hora
tu mateix l'estás segant?

Pecar ¡quina tonteria
es, á més d'ofensa á Déu!
¡Viure al mon sempre ab angúnia
y condemnarse després!

Mercader qui umples tes arque
ab la sanch de tos germans,
tant y tant que sabs de comptes
¿no sabs contar tos pecats?

En ma vida pecadora
no sé anar may poch á poch;
tinch lo frenesí per guía
y per cavalls les passions.

Com la neu, nostra puresa
hem de trobá' en lo més alt
y, per có, abans d'assolirla,
les passions s'han de gelar.

Llàgrimes té la alegría,
mes son com pluja d'Abril;
entremig de la ruxada
lo sol joguineja y riu.

Mirall son los ulls de l'ànima
diu l'adagi, y no es ben fals;
peró molts rostres ulls tenen
que son miralls entelats.

Per obrir del cel la porta
una clau nos dona Déu;
mes tant descuyt hi há en nosaltres
que tot sovint la perdem.

«¡Qué es alt lo cel, mare mía!»
deya, nin, al cel mirant,
«qui una volta d'allí cayga
¿cóm hi pot torná' á pujar?»

Y 'm deya la mare mía:
«qui una volta d'allí cau,
ní ab ales d'àngel hi puja...
Llucifer te 'n respondrá.»

LLUIS B. NADAL.

LA FARSA ELECTORAL A ESPANYA

DESCRITA PER UN ESTRANGER

No 'ns innovará de gran cosa. Aquí tots tenim consciencia clara de lo que son les nostres eleccions; però les paraules, evidentment ben sospesades, ab que 'n parla en un article de la *Revue Politique et Parlementaire*, En Lefèvre-Portalis,

membre del Institut, ensemps que son un testimoni de major escepció, poden fer enrogir les nostres galtes, y si comensavam per avergonyir-nos, pot-ser acabaríam per esmenarnos.

Voldríam traduhir tot l'article; mes la falta d'espai ens obliga á espigolarhi no més.

Comensa En Lefèvre-Portalís per fer una exposició sumaria de la nostra lley electoral, de la que 'n formula una apreciació concisa y exacta: «La lley qui regula les eleccions legislatives, la que no comprén pas menys de 109 articles, es pera la Espanya com la fatxada d'un edifici qui no es per dins lo que aparenta per defora.»

Y esplicada la lley, diu:

«Mirant no mes als textos de la lley, les eleccions llegendatives no podríen dexar de fer honor á la Espanya; però si un s'entera del modo com els textos son posats en práctica, pot repetir-se tristament el vers del poeta:

Comment en un plomb vil, l'or pur s'est-il changé?

En efecte, la característica de les eleccions espanyoles es la poca vergonya ab que 'ls funcionaris y electors creuen que tot los es permés.»

«En quant als funcionaris, los governadors de provincia,... se creuen encarregats de fer les eleccions... La candidatura oficial es talment aclimatada en Espanya, que hi sembla formar part de les institucions polítiques. Los governadors usen á dret y á tort, sovint per los pretextes més futils, de llur dret de suspensió... Si no poden exercirlo mentres dura 'l període electoral,... se 'n indemnisen á la bestreta y atuhexen á aquells qui serien temptats de mostrarse 'ls més renitents. Tampoch se donen vergonya d'intimidat per tots los medis á les municipalitats: les sotsmeten á tota mena de mortificacions y fins poden imposarleshi muntres més ó menys considerables, amenassantles ab augment d'impost per defecte de formalitats administratives en que haurán incorregut, á fi de ferles més vinclades quan los dons y les promeses no hi arriben...»

«La desinvoltura de les meses electorals fa massa sovint del botlletí del vot una verdadera joguina que fan maniobrar al llur arbitre. Sense 'l mes petit escrúpol molt sovint se fa votar als ausents y als morts, se solstituhexen als electors veraders per altres qui no ho son... Devegades fins y tot paquets de papeletes son tirats á dintre de la urna per acort tácit entre 'ls individus de la mesa, sense fer cabal de les reclamacions que s'eludexen y de les penalitats que solen acabar

en la impunitat. Les actes de la elecció en les seccions son mes d'un colp dexades en blanch, pera esser omplertes al gust de la comissió central d'escrutini, y 'ls frauds de tota mena... tenen un passa-port que 'ls franqueja totes les portes.»

El quadro no está mal esbosquessat, y encara acaba de perfilarlo al descriure les darreres eleccions de diputats á Madrid.

Acabat, ve la sintesis. També en aquest punt es notable l'acert y, per lo tant, aclaparadora pera nosaltres la ploma del docte articulista:

«Pera que les eleccions espanyoles tinguessen una altra fesomia, fora precis mudar les costums polítiques, y un se pot fer la pregunta de si tal vegada s'hi perdria mes que no s'hi guanyaria. Lo sufragi universal de la manera que 's practica á Espanya, permaneceix en l'estat rudimentari, sense poguer prescindir d'una direcció; aquesta direcció en tant es més facilment exercida, en quant la indiferencia dels electors, s'hi presta, mantenint la abstenció del major nombre d'electors, mes real que aparenta, puix los qui s'abstenen no 's quexen de que 's voti en son nom. Del moment en que el sufragi universal busca un sant y senya, no hi ha sinó 'l govern que puga donarli.»

MONTBLANCH

MONOGRAFIA LLEGIDA EN LO «CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA»
EN LES VETLLES DEL 17 DE MAIG Y 14 DE JUNY DE 1895.

(Continuació.)

Lo bosch de Poblet era aleshores motiu de contínues qüestions ab tots los pobles de la Conca. En 1330 reberen los vehins de Montblanch un manament del Rey prohibintlos hi caçar y parar trampes á la volalla del dit bosch.

En 2 de Novembre de 1227 morí á Barcelona Jaume II, y axis que fou soterrat son cos en lo monestir de Santes-Creus, son fill Alfons IV «ab tots sos germans e tots los prelats e richs homens e cavallers e ciutadans, sen vench á la vila de Montblanch, e en aquell lloch tench son conseyll, en qual part yria, o en Arago o el regne de Valencia, o si sen tornaria á Barcelona, quell volia retre son deute en cascuna daquestes provincies, segons que sos antecessors faeren. E aqui principalment fo determinat, que per reebre homenatge de prelats e de richs homens e cavallers e ciutadans e homens de viles e de tots los seus qui per ell se tenen

«en Cathalunya, que anas a Barcelona, e que lla
»hagues parlament e colació ab tots los catha-
»lans (1).»

En 1332 tingueren lloch Corts en la vila, en les que Alfons IV feu algunes constitucions profitoses pera 'l Principat, y en 27 d' Agost de 1334, n' hi celebrá unes altres, essent aquest, l' últim acte polítich important de la seva vida, puix que poch després, á 24 de Janer de 1335, morí á Barcelona (2). Son successor, lo rey Pere IV, tingué molta simpatia á la vila, per quan la escullí pera passarhi alguns estius, y al morir, la ennoblí erigintla en Ducat que doná á son fill y successor Martí l' *Humá*. Durant son regnat hi celebrá corts en 1370 y en 1371, hi feu varies visites, (3) y disposá que 's fortifiqués en 1369. Aleshores, donchs, degueren alçarse les muralles qui encara avuy senyalen son espayós perímetre, y permeten apreciar la considerable població é importancia de Montblanch en lo sigle xiv. En lo cens de vegueries que maná fer lo rey en 1359, hi figura Montblanch com á vila real, y contenint 457 fochs, que venen á figurar prop de 3000 habitants, y son dilatat terme un conjunt de 129 fochs.

Seguint los anals de la vila, trobém que á 3 de Juny de 1348 la infanta D.ª María, filla del rey y de sa primera muller María de Navarra, morí en Montblanch, essent trasportat y enterat son cos al monestir de Poblet.

En 1349 era veguer de Montblanch Albert Zotallada, lo qual rebé en 12 d' Agost una orde del rey pera que s' apoderés y retingués lo lloch de Vallclara. Motivava aquesta disposició les acostumades qüestions del bosch de Poblet. Es lo cas, que 'l monestir tenia fortes disputes ab Berenguer de Jorba, sobre 'l castell y lloch de Vallclara, y en Juliol de 1349 los guardes que Poblet tenia en 'lo bosch, agafaren á un vehí de Vallclara qui sens cap dret tallava arbres y llenya. En vista d' aquest fet, los criats del sobredit Berenguer acudiren armats y entraren forçadament en la granja de Riudabella, cremantla y

emportantse sis parells de bous y 'ls arreus del conreu, y al arribar á Vallclara feren burla del abat y monestir. L' abat acudí en quexa al rey y aquest disposá, com s' ha dit, que 'l veguer de Montblanch s' apoderés de Vallclara fins que Poblet estigués enterament satisfet. Trobantse lo rey en la vila de Ulldecona, despatxá á 14 de Octubre, una nova orde al veguer en que li feya avinent, que feta la averiguació contra Berenguer de Jorba y sos cómplices, respecte á les injurietes fetes al monestir, remetés lo procés á son real concell pera que aquest fes justicia. Pero, ja fos temor d' esser reconegut ó d' algún mal resultat, lo cert es, que l' aludit Berenguer, á 13 de Desembre vengué al monestir lo lloch y castell de Vallclara ab tots sos termes y possessions, per preu de 8000 sous; y tot seguit, D. Pere d' Anglesola, com á procurador de Berenguer, forçá als vehins de Vallclara la venda feta al monestir, donant possessió al abat, prestantli los vassalls lo jurament de fidelitat com á son senyor natural (1).

Conegut es lo período de la historia catalana que recorda la amistat política d' Enrich de Trastamara, germá bort del rey de Castella, y del nostre Pere IV, y entre les moltes donacions de feus y propietats que aquest li feu, figura la vila de Montblanch, en 1356, qual jurisdicció tingué fins que fou rey de Castella, perdent aleshores tot lo que tenia en la corona aragonesa. Mes á la vila no li escaygué lo nou senyor, y li negá sempre la obediencia, per les moltes pilletries que cometien ses tropes castellanes y estrangeres.

En 1370 visitá á la població l' arquebisbe de Tarragona, Pere de Clasquerá, en la qual consta que firmá varies ordinacions.

En 1384 trobém á la vila pledejant ab lo monestir de Poblet, ab motiu de pretendre llurs vehins pasturar sos remats, y fer detenció de nit ab tota llibertat en lo terme de Prenafeta, que era de jurisdicció del monestir, en termes que fins se investí causa en la real Audiencia, de resultes de lo qual, foren obligats de pagar los vehins de Montblanch, los gastos del plet. Mes tart, en 1386 's feu concordia d' abdues parts, en la que 's comprometeren los habitants de Montblanch, de no fer pernoctar sos remats en lo dit terme de Prenafeta.

Lo duch de Montblanch y rey d' Aragó Martí l' *Humá*, morí á 31 de Maig de 1410, sens suc-

(1) Crónica d' en Ramón Muntaner.

(2) Lo qui no tinga idea de la forma y aparato ab que se celebren las Corts á Catalunya pot consultar les obres dels Srs. Coroleu (J), y Pella (J); *Las Cortes Catalanas y Los Fueros de Cataluña*.

(3) Entre elles deuen citarse les dels anys 1340, 1347, 1366 y 1370. Durant aquesta última, á 11 de Novembre concedí un privilegi pera que 'ls homes de paratge contribuescan ab colectas, tassas y carregas de la vila, y ho confirma y corrobora ab sa real sentencia sobre sequestro entaulat contra diferents homes de paratge pronunciada en Montblanch á 27 del mateix mes y any.

(1) Finestres.—*Historia de Poblet*, T. III.

cessió directa al trono, com es sabut, empero sí, ab varis pretendents qui alegaven diferents graus de parentiu. Pera tractar exa qüestió y arreglarla de la millor manera possible, lo governador de Catalunya Gerau Alemany de Cervelló, convocá Parlament á Montblanch pera lo día 31 d' Agost del propi 1410. Lo governador escrigué als Concellers de Barcelona dihéntlos hi, que convenint al principat celebrar parlament, acudissen lo día senyalat á Montblanch, y que, en atenció á que ahon se reuneix molta gent, hi ha diversitat de criteris y s' originen escándols, procurin per tal motiu esser los menos possibles en nombre, y s' presentin de la manera més senzilla y honesta, pera demostrar axís major benignitat, unió y amor. De totes maneres, sembla que fou molt escassa la concurrencia que acudí al Parlament, y á més, en les reunions que tingueren lloch en l' espay de temps que mitjansá des de la fetxa al 25 de Setembre, en que fou traslladat á Barcelona, ocorregueren algunes discrepancies de criteri, ja que alguns creyen que no era aquell lloch apropiat pera tal acte, essent més propi celebrar-se en la capital, ó en un punt que confinés ab altres regnes, y també perque Montblanch estava invadida per la pesta. Altres sostenien la preferencia á n' aquesta vila, alegant les rahons que havia donat lo governador al escullirla, y pera evitar al mateix temps la preponderancia que semblava exercir sempre la municipalitat de Barcelona, resolguent per si sola certs assumptos de govern, y finalment, marcant que no valia la rahó de la pesta, per quant la capital estava igualment invadida que la vila (1).

Sabut es que del resultat d' aquests parlaments se doná en Casp lo fallo, adjudicant la corona á Ferran de Castella, anomenat lo d' *Antequera*, que regí quatre anys. A 1 d' Octubre lo trobém en la vila que estudiém, donant á Joan de Bordexí, son camarlench, per haverlo ben servit en lo siti de Balaguer, lo lloch y castell de Grado, que era de 70 fochs y pertanyia á les baronies que tenien los comtes d' Urgell en Aragó (2). Per aquest temps també espedí lo rey des de Montblanch, algunes lletres manant á Joan Mongay, de Lleyda, y batlle general del comtat de Urgell, que rebés informes sobre certs nobles complicats en assumptos de gravetat en lo comtat d' Urgell.

A. PALAU Y DULCET.

(Seguirá.)

MOVIMENT REGIONALISTA

ESPANYA

Catalunya.—Entre 'ls molts obsequis de que foren objecte les societats corals del Camp de Tarragona, que concorregueren al concurs musical de Montpeller, debem fer especial menció del de la redacció montpellerina del diari *La Dépêche de Toulouse*, per lo discurs que Mr. Xavier de Ricard dedicá al «Eco Republicà» de Reus. Com á mostra transcribim los següents apartats de la traducció que n' ha feta *Lo Somatent*:

«Nosaltres nos atrevim á esperar que, quan vosaltres vos trobaréu allunyats de nostra ciutat Montpellerina, vos emportaréu una fraternal impresió de la acullida que se vos hi haurá fet. Pugui la vila moderna que som,—digna hereva de la antiga Comuna Republicana que va ser lo breçol de nostre gran home conegut per En Jaume 'l Conquistador,—recordarvos que vosaltres no heu sortit de Catalunya sino pera tornarhi entrar. ¡Pugui Montpeller havervos apareguda com un fragment de nostra mateixa patria á tots! puix malgrat tot, diguin lo que vulguin los dèspotes y 'ls autoritaris que pretenen imposar als pobles mes diversos, la unitat de les matexes lleys y de la mateixa llengua, la raça no s' pert may. Catalá altre temps Montpeller, ho es encara per ses inalterables simpaties pera la gran provincia germana que vosaltres haveu representat aquí ab tant d' esplendor.

»Y ara, permeteu á un republicà Montpellerench, á un republicà qui aspira veure la República francesa constituir-se dins de la verdadera llibertat sobre la federació de nostres ciutats lliures; permeteu á aquest republicà de preveure y salutar, ab vosaltres, la época próxima en que, les catorze regions ó provincies de la antiga Espanya s' associarán á nostres provincies franceses en la gran Federació Ibero-francesa.

»Visca Catalunya! Visca Espanya! Visca França! Visca la Unió Franco-espanyola!»

—Durant lo passat mes de Juliol ha adquirit lo Museu Episcopal de Vich los objectes següents:

Tres destrals proto històriques, una petita patina y una patera de vidre, de gran estima per ser magníficament conservades; un tros de *terra-cotta* ab un hermós cap de dona, pertanyents tots tres al art romá. Les seccions posteriors s' han aumentat ab un breuari vigatà del segle XIII, escrit en paper y en pergamí; un interessant tractat de cronologia desde la creació del mon fins al Papa Innocenci III; una curiosa descripció de la grandesa y coses admirables de Roma; un llibre en lo que s' esplica 'l curs del sol ab altres qüestions astronòmiques; un evangeliari y les regles pels Canonges de Sant Agustí, al final de les que hi ha un necrologi, còdices tots del segle XIV y adornats de miniades inicials ab figures. També han arribat, un estrep del segle XVI y un esperó del segle XVIII ben interessants com obra de cerralleria; una escudella de reflexos metàllics del segle XVI, y un present del lltre Sr. Canonge Collell, consistent en una hermosa estàtua de Santa Isabel, molt d' apreciar com obra d' escultura d' últims del segle XVII; de D. Marian Aguiló un crucifix del segle XII que enriqueix notablement la secció d' escultura románica y de D. Rafel Puget un bonich plat ab decoració policroma.

—Ha rebut lo grau de llicenciat en Dret Canónich, en lo

(1) Bofarull.—*Historia de Cataluña*, T. V, pág. 159.

(2) Monfar.—*Historia de los Condes de Urgell*, T. II.

lo Seminari central de València, l'entusiasta catalanista Rvnt. Mossen Joseph Perarnau y Cirera, doctor en sagrada teologia, catedràtic de Lògica y Secretari del Seminari de Solsona.

—Havém rebut una invitació pera les funcions ab que 'l «Centre Catòlic de Ripollet» honrà á son patró St. Esteve, los dies 2 y 3 del corrent més. A més d'estar redactada en nostra llengua, entre 'ls números del programa que hi va adjunt, ocupa aquesta un lloch preferent ab la comedia d'En Teodor Baró «Lo Joch dels disbarats» representada per la secció lirich-dramática del «Círcol catòlic de St. Joseph» de St. Andreu de Palomar. Lo mateix pot dirse de la part musical, puix al costat dels *Ayres nacionales* de Granados, hi liguren uns *Ayres nacionals* de Alió y el *Guernikako Arbola*.

¡Com se coneix el poble en que hi há un entusiasta de nostres idees! Fa poch temps que 'l poble de Ripollet dormia, com molts d'altres, en la rutina, fentho tot en dialecte castellá; pero hi aná á establirshi nostre company Fuster, y al cap de poch temps tot estava transformat, ocupant nostra llengua el lloch preferent en totes les festes y en totes les entitats y esferes. Poséu en cada poble de Catalunya un regionalista entusiasta, de seny y prestigi al mateix temps, y el triomf no 's farà esperar.

—Hem rebut «La Papallona», periodich bilingüe, humorístich y literari, órgan del element jove de Granollers» que sortirà al menys un colp cada setmana. Hem de declarar en conciencia que, si be es cert que «La Papallona» es un periodich escrit en castellá-catalá y en catalá-castella, en cambi no resulta ni humorístich, ni literari. En quant á ser órgan del element jove de Granollers, tampoch es una veritat ben verdadera; tenim la sort, que ho es pera nosaltres y pera Granollers, de conixer elements joves d'aquesta població capassos de fer obra molt mes bella y molt mes sana que la del periodiquet exit de closca.

—Complertament satisfets de sa anada á Montpeller, han retornat á ses respectives poblacions les societats corals, que tant han contribuït á conservar los llaços de cordialitat que unexen la terra catalana ab la patria de nostre immortal Jaume I. La circumstancia de retornar ab los llores de la victoria, nos relleven de fer constar la bona arribada que Reus y Vilaseca de Solcina han dispensat á sos artistes. L'Ajuntament de la primera d'aquestes poblacions ha dirigit al *Maire* de Montpeller lo següent telégrama:

«L'Ajuntament d'aquesta ciutat en nom propi y en lo de tota la població, y l'Alcalde que suscriu en sa representació, te 'l gust de dirigir-se á V. E. significantli lo profon agraïment d'aquesta ciutat per la entusiasta y carinyosa acullida que aquexa noble vila ha dispensat á nostres conciudadans ab motiu del certámen musical que acaba de celebrar-se. Les demostracions de goigs y vitors d'entusiasme prodigades á nostras societats corals viurán eternament en nostra memoria y serán, sens dupte, ferm y segur llas que afiansará la simpatia vers la gran França, especialment vers á exa hermosa regió del Llenguadoc, patria del més gran de nostres reys y germana nostra per sa tradició y sa historia y ahont encara viuen eternes les glories y 'ls recorts de nostra sempre estimada Catalunya.

Digneuse, donchs, Sr. Alcalde, rebre en nom de la ciutat los sentiments de nostra distingida consideració.—*Eusebi Folguera.*»

—Nostre benvolgut amich y company de causa D. Mi-

quel Augé, ha sofert la sensible perdua del seu germá Jaume, jove de 15 anys, que morí junt ab un company seu, engolits per l'aygua del riu Llobregat, ahon havien anat á banyarse.

Acompanyam á nostre bon amich en son just dolor y preguem al bon Deu tinga en sa santa gloria les ánimes dels finats.

—Es fácil que á les darreríes d'aquest mes s'inaugurin la Biblioteca, Museu y Arxius municipals de Manresa.

—S'han celebrat á l'*Orfeó Catalá* los exámens de la secció de noys, que foren presidits per los Srs. Millet, Cornellá, Gay y Lapeyra y la Sra. Werthe. En aquests exámens se notá una notable aplicació de casi tots los noys.

Euskaria.—Lo distingit poeta bascongat D. Antoni Arzac publica en lo número de la revista *Euskal-Erria* del dia 30 del mes passat, un notable solt de fondo referent á les arbitraries disposicions preses contra 'ls biskains ab motiu dels actes ab que commemoraren l'aniversari de la perdua de ses venerades llibertats.

D'ell traduhim los següents apartats:

«Deplorable 'm sembla 'l procedir usat per los delegats del Govern ab nostres germans los biskains que, ab lo major orde y altesa de mires, han anat á saludar lo venerable Arbre de Guernika; y resulta aquest procedir tant més deditxat, quan contrasta d'una manera molt... trista ab la tolerancia que á la mateixa hora s'ha dispensat á manifestacions d'altre caràcter y tendencies.

«Insensat es pretenir que per les circumstancies que atravesa Espanya, y nosaltres ab ella, oblidem y arranquem del cor lo que representa l'Arbre de Guernika.

«Ningú te dret á açó, y nosaltres devem demostrarho ab nostra prudencia, filla d'hónrades é inalterables conviccions.»

ESTRANGER

Angleterra.—En lo Congrés internacional socialista de Londres, del que ferem esment en lo numero prop-passat, han estat presos acorts tant interessants á la nostra Causa com el reconexement del dret d'iniciativa y l'*referendum local y nacional*, y 'l de la *autonomia de totes les nacionalitats*.

—Ab el titol de *Reformes irlandeses* diu un diari, qui sol estar ben informat:

«Fa cosa d'un any que Horaci Plunkett proposá la formació d'un comité compost de polítics irlandesos pertanyents á totes les opinions, els qui sense esperit de banderia discutissen els medis adequats pera 'l be de la Irlanda. Aquesta proposició fou acceptada per tots els partits irlandesos, excepció feta del partit nacionalista; ab tot, los parnellistes hi figuraven en bon nombre... Al cap d'un any de rumiaments y estudis, heusaquí qué ha determinat el comité: La creació d'un departament nou quin dever fora organisar en la Irlanda industries agricolas y d'altra mena, establirhi un sistema d'ensenyança técnica y práctica, encoratjar la formació d'associacions cooperatives, y nomenar instructors ambulants qui anessen de comarca en comarca á ilustrar als pagesos sobre 'ls procediments millors de conreu. Açó es, en una paraula, lo sistema qui ha donat tants bons resultats en jo Wurtemberg. Al davant d'aquest departament hi hauria un Ministre, assistit d'un Concell consultiu de quaranta dos membres, dels quals la

meitat se designarien oficialment y 'ls altres per elecció.»

França.—Allò de la «pàtria gran y la pàtria xica» va fent forrolla. Després de tant temps com roda per les llengües de tots los discursayres pacificadors y per los caps de ploma de la turba multa de periodistes á sou de la innovació, la ditxosa frase ha trobat hostatge en los llavis per cinch augsts del President de la més gran de les Republiques europees. En Felix Faure, en la visita que está passant en la Bretagne, se trobá un d'aquests dies á Saint-Malo. En dos dels discursos que hagué de pronunciarhi digué la frase sacramental. Al degá dels rectors de la vila va respondrelli: «estich gojós d'esser rebut per un clero qui no separa l'amor de la pàtria petita del amor de la gran pàtria francesa.» Pera 'l cas de que 'ls sanmalonenchs no se'n haguessen fet ben capassos, en lo banquet ab que l'obsequiaren les autoritats de la població, torná á dir lo president de la República francesa: «Sé lo molt que la gent de la Bretáña estimen les tradicions llurs. Però no les separen pas de la glória, de la grandesa de la França.» Camí fent, arribarém á trobar la frase que ha fet nexer la impulsio regionalista, en los discursos de la Corona. Y no dexará de ser una bona senyal.

—D'un article que sobre la estética en les poblacions publica en *Le Figaro* el finíssim Rodenbach, traduhím lo següent paragraf, qui es un hermós alegat en favor de la conclusió que de temps te fixada 'l Regionalisme catalá de que la férula dels uniformismes oficials, al cohibir les ànimes populars, mata la producció de les grans obres d'art ab que les colectivitats tendexen á afirmar-se dins la vida social. Diu aixís el distingit escriptor belga:

«Fan alguns mesos que en un periódich especialista *L'Architecture* fou oberta una discussió sobres el perquè no es creadora la arquitectura moderna. Se demaná 'l parer de diferents artistes, d'alguns escriptors célebres com En Zola, de pintors famosos com En Carrière. Aquets, igual que 'ls altres, testificaren la impotencia creadora de la arquitectura moderna, sense que potser sabessen destriar la verdadera causa d'exa impotencia, qui's refereix no als arquitectes sinó als temps, qui es culpa no dels individus, sinó de la multitud. En efecte, la multitud es qui construeix los monuments (heusaquí per qué llur aparent autor es ordinariament ignorat); un home sol, no pot sinó edificar habitacions particulars, qui son, per açó, una fantasia individual, la expressió de sa aspiració personal, una senzilla joya de pedra. Al contrari, les catedrals, los palaus, han sigut construïts per la multitud. Son fets á la seva imatge y semblança. Mes, pera açó, cal que la multitud tinga una ànima colectiva, que tot de sopte vibri á l'unisson. Açó es lo que succeheix en *Notre Dame*, qui es la obra d'un poble unánim en la fe, ó en lo Parthenon, qui es la obra d'un poble unánim en l'art. En aquest cas, el monument ix de la terra mateixa; en realitat, es el poble qui l'ha creat, concebut, fecondat, dins lo ventre de la terra, y 'ls arquitectes no fan mes que traurel á llum. Avuy la multitud, com á multitud, ja n'ó existeix. Ja no té unitat. Per lo tant, no pot engendrar cap monument...»

Alemanya.—A la llista de irritants ridiculeses en que fa caure á les autoritats alemanyes la seva furia persecutoria contra tot lo que fa olor de francès cal afegirhi les dues següents:

A Baden-Baden una companyia d'opereta tractava de representar una funció en la que hi surten alguns alumnes

de la escola militar de Saint-Cyr ab els llurs trajos. La autoritat de la població enterada del projecte dels cómichs los manifestá que si brataven los trajos francesos d'aquells alumnes per altres de fantasia, podien posar en escena la funció. Altrament, de cap manera. Lo director de la companyia de cómichs va ser mes home seriós que no pas lo representant de la autoritat imperial: se negá rodonament á la estúpida exigencia.

Item. Una societat coral nomenada *La Tipógrafa* determiná la adopció d'un distintiu pera 'ls seus individus; y 's decidí per una cinta de diferents colors que aquells durien al trauc del gech.

Al exhibir-se los choristes al publich ab la nova senyal, la policia descobrí que entre 'ls nombrosos colors de la cinta hi havia los tres següents: blau, roig y blanc. «Ab aquests tres colors se pot un imaginar una bandera francesa!» y plens de ira germánica prohibiren als choristes l'us del emblema.

Austria Hungria.—Ab motiu d'aproparse les eleccions, ha tingut lloch á Viena una reunió de txechs á la que acudiren en gran nombre los obrers d'aquesta raça qui tan abunden en los arrabals d'aquella capital. La reunió acordá, ab general estussiasme, que era primer en los debers dels obrers txechs afavorir la agitació nacionalista del seu pays, que no pas á la acció dels sindicats socialistes.

UNA FESTA REGIONALISTA

Les recomanacions que nostres bons companys de la *Associació Catalanista* de Reus, feren als felibres de Montpeller, ab motiu de la anada d'algunes societats corals á la esmentada ciutat, fou motiu de que 'ls llenguadocians qui com nosaltres treballen pera l'enaltiment de la patria natural dediquessen á nostres choristes germanívoles manifestacions d'apreci y simpatia, que per molt temps viurán en la memoria de tots.

No sols los felibres procuraren á nostres paysans una magnífica rebuda, 'ls dedicaren una edició de *La Campana de Magalouna*, una poesia provençal que 's repartí ab profussió, y un bon nombre de valiosos regalos, sinó que organisaren una lluhida recepció en honor del «Eco Republicà» de Reus, lo día 27 del mes passat, en la gran sala del edifici ahon hi ha instalat lo Felibrige montpellerí.

D'aquesta notable festa aném á ferne una curta relació extractada del nostre estimat company *Lo Somatent* de Reus, qui es lo periódich que més enterat s'ha demostrat de tot lo referent á la expedició artística dels chors del camp de Tarragona.

La presidencia fou ocupada per lo Sr. Berenguer, cónsul d'Espanya á Montpeller, qui tenia á sos costats als felibres Messine, Arnavielle, Ri-

card y Dezcure, lo president de la societat obsequiada Sr. Fuster, y altres distingides persones.

Mr. Messine, síndich de la Mantenengo del Llenguadoch, saludá als catalans ab la frase «Germans de Catalunya,» y 'ls dirigí un discurs recordant los llaços històrichs y naturals que 'ns unexen ab los llenguadocians, y, remontant la memoria als temps passats, feu notar la admirable analogia entre la arribada dels choristes á Montpellier y la entrada triomfal en la mateixa ciutat del gran rey d' Aragó, En Pere, portant en la gropa á Maria de Montpellier. «Vosaltres, sou, donchs, los diguè, los fills d' En Jaume 'l Conqueridor, y nosaltres los fills de Maria de Montpellier. Mes, germans de Catalunya, los temps han cambiat ben be; abans era un rey qui venia á veure son poble, avuy es un poble qui ve á visitar un poble-rey.»

Després de fer us de la paraula lo consul Sr. Berenguer y D. Frederich Fuster, Mr. Deuzeze, Felibre, President dels «Cantayres del Clapàs», pronuncia un bonich discurs essencialment regionalista. Diu que veu ab gust que 'ls chors catalans tot cantant en sa llengua materna, s' associen y contribuïxen al moviment iniciat en reivindicació dels drets de les regions contra 'l poder central. Comenta la influencia ó preponderancia de la gent del Nort que aspira a aniquilar les forces de la del Mitgdia sent una prova d' axó la prohibició de les corrides de toros, contra qual disposició, y com á protesta, s' han reunit á Nîmes pera demostrar que son molts y forts, á fi de conseguir la llibertat d' obrar com be los hi sembli, qual llibertat conseguirán mal que pesi als parisenchs, y que, una vegada conseguida, ne farán, si be 'ls plau, l' ús que 'ls hi sembli, puix ells no son en absolut partidaris de la efusió de sanch. Finalisá 'l discurs fent vots pera que, les corrents de simpatia entre llenguadocians y catalans que porten als francesos á abraçar als espanyols, se convertexi en una unió mes forta, y, aplanant los Pirineus, siga un fet la unió de les dues nacions germanes llatinas.

Lo Sr. Puig Alguer feu una beu trovada semblança entre Reus y Motpeller.

Seguidament s' alsa Mr. A. Arnaville Majoral del Felibrige Mestre en Gay Saber, dit l' Arabi, manifestant lo sentiment que tant ell com los demés Felibres, havien tingut de dexar als catalans després de sa arribada: mes era pera complir un compromís imprescindible contret, com era la reunió que anyalment celebra lo Felibrige

á Santa Maria prop d' Arles, festa regional á la que hi acuden tots los aymants del Llenguadoch, y, després de celebrar les glories del pays, s' honren bevent en la copa de plata que 'ls Felibres catalans los hi donaren com á símbol de la mes estreta unió poética.

Seguidament Mr. Arnavielle diu: que lo fet per lo Felibrige en compensació de la copa rebuda per los catalans, no basta, puix per complement, ofereix á «El Eco», en representació dels catalans, aquesta joia com á testimoni de nostra bona amistat y en memoria de la festa que en vostre honor se celebra avuy.

Y acte seguit feu entrega á la societat choral, d' una artistica palma de roure y llorer d' argent, ab un escut que sella lo llaç ahon hi llegeix la següent dedicatoria: *Lous Felibres de Mount-Pelié a El Eco de Reus*, y dos artistichs rams de flors en nom dels *Cantaires dou Clapàs*.

Mentres tant espléndidament eren obsequiats nostres choristes, la esmentada societat montpellerina entoná magistralment *La Cansoun de la Coupo*, lletra de 'n Mistral y música de Saboly. Los aplaudiments nutrits y entusiastes dels presents ofegaren les darreres notes d' aquell cant de germanor, no parant los visques y aclamacions fins que 'l Sr. Gebelli, en nom de la societat obsequiada, doná als presents les més espressives gracies ab un patriòtich discurs.

No pará encara aquí la festa: als brindis, següen nous brindis, á les cançons altres cançons, convertintse la festa fins á son acabament en la més expansiva manifestació d' afecte y germanor entre 'ls fills de Catalunya y 'ls del Llenguadoch.

Lo cant regional *La Monpellerienne*, entonat per los *Cantayres dou Clapàs*, ab lo bon gust y afinació que 'ls han donat tanta fama, fou digne coronament de la festa.

¡Tant de bo, que pogan aviat repetir-se actes semblants en justa correspondencia als germans del Llenguadoch!

LO REGIONALISME EN LA PREMPSA

LA RENAISSANCE. Barcelona, 2 d' Agost. *Llengua regional y no oficial*, per Joaquim Manel de Moner y de Siscar. Article destinat á fer veure lo absurdo que es, el volguer prohibir y fer desapareixe la llengua catalana, puix la llengua de un pays es, diu, «sa rahó social, la rahó del poble. Sense aquesta rahó social se pot dir que aquest es anonim.» Afegeix que «ab la prohibició de parlar l' idioma propi se creen reaccions etnogràfiques, renaxements literaris, restauracions lingüístiques, historiques...» y acaba dient que «una nació

culta ho es sens dupte per ser bilingüe ó trilingüe, y en tal concepte, lluny de prohibir-se l'ús dels idiomes català, valencià y bascongat, hauria de ser sa ensenyança obligatoria en totes les escoles de la nació. Perquè quina rahó mes justa hi ha pera que s'ensenye 'l francès, 'l anglés y altres idiomes estrangers, pera que dexten de donarse lliçons de nostres llengues propies? Al preferir les estrangeres á les nostres, podém, fins á cert punt, tenir-nos per mes ó menos estrangerisats.»

EL VENDRELLENSE. Vendrell, 2 d' Agost. *Costums que's perden. Una antiga festa de confraria en nostra parroquia*, per Jaume Ramon.—Ab aquest titol comença lo il·lustrat notari del Vendrell una serie d'articles dignes de estudi per los aymants de les tradicions patries, y que desitjariem fossen imitats per altres escriptors, puix no basta conèxer los fets historichs mes capdals pera conèxer á un poble, sino que es necessari esbrinar ses costums, son modo particular d'esser, entrar com qui diu, dintre de las cases, pera poguer axis sapiguer l'esperit, lo caràcter del poble.

LA VEU DE MONTSERRAT. Vich, 1 d' Agost. *La llengua catalana en los Seminaris de Catalunya*. II, per J. A. T. Després d'haver demostrat que la llengua catalana es la única de que deu servir-se el clero de Catalunya en tots los actes del seu ministeri, diu que la major part del nostre clero no sab parlar en català y d'aquí dedueix la necessitat de que en los Seminaris de Catalunya s'estableixin cátedres de llengua calalana.

EUSKAL-ERRIA. San Sebastian, 30 d' Juliol. *Administracion municipal antigua de San Sebastian y varias otras curiosidades* por Serapio Múgica. Veuse aquí un exemplar de una serie d'articles per l'estil dels que 'l Sr. Jaume Ramon publica en *El Vendrellense*; fora de desitjar que tots los periodichs y revistes tinguessen una secció especial destinada á donar á conèxer la manera d'esser de nostres antigues corporacions.

LA COSTA DE LLEVANT. Arenys de Mar, 2 d' Agost. *Quefe?* per S. Havent proposat algú que 'l Catalanisme militat acordés una direcció unipersonal, el nostre estimat company respon en los següents termes, que 'ns complavém en copiar:

«Alguns, pensant que 'l catalanisme es un partit parlamentari y per afegidura montat á la madrilenyia, nos pregunten ¿qui es lo seu quefe? Resposta nostra: la patria ó sia Catalunya.

»No 'n necessitem ni 'n volem de quefes, axó se dexa pels que no sabent pensar tal com los hi dicta 'l pensament ni obrar tal com los hi permeten ses propies forces, necessitan que un quefe pensi y obri per ells. Formem los catalanistes, y axis ha d'esser sempre, un exercit disposat á fer tots los sacrificis fins arribar, si convé, á vessar la sanch en defensa de la patria, pero jamay nos hem de posar incondicionalment á les ordes d'un home per gran y sabi que sia. Pera treballar per Catalunya, no necessitem que 'ns ho manin; basta y sobra nostra conciencia de bons patriotes. Hi han molts medis pera esser dignes fills de la patria oprimida y desfigurada, lo darrer es el de posarse á la disposició d'un home, diguis lo nom que 's vulga, porque es massa poca cosa, devant d'aquell hermosissim ideal.

»Si algún dia surt algún talent privilegiat, un català de cap á peus, de voluntat de ferro, actiu, de molta iniciativa, un verdader patriota en tota la extensió de la paraula, benvingut sia y tant de bó fos avuy mateix, en aquest cas l'ajudariem en tot lo que proposés si era en profit de Catalunya, y ho fariem ab gust porque 'ns lligarian ab ell un mateix pensament y 'ns mouria un mateix desitj, pero aduch en aquestes circumstancies nos guardariem prou d'anomenarlo *ilustre* quefe, puix no 'ns agrada esclavisarnos volun-

tariament per esser partidaris de la llibertat fins allà ahon la permet Deu.

»Lo parlamentarisme nos repugna y los partidaris á la madrilenyia nos fastiguejan. Res, donchs, de parlamentaristes, res de partits: catalanistes sempre, ovèlles jamay.»

LA ACADEMIA CALASANCIA. Barcelona, 6 d' Agost. *Regionalismo y centralismo* por, Cosme Parpal y Marqués. Gracies á Deu que després de tenir que criticar per dues vegades á *La Academia Calasancia* per la publicació de uns articles pretenciosos, escrits pensant ab una cosa que no es el cervell, avuy debém donar una bona noticia y es, que en la mateixa revista comença En Parpal y Marqués una série d'articles «con el deseo de desvanecer errores y rechazar injurias, que los partidarios de la centralización han inferido á los regionalistas.» De manera que, segons se desprén del contingut d'aquest article, l'autor se proposa refutar totes les teories apoyades per lo centralista autor dels articles anteriors.

Un aplauso al Sr. Parpal y á la redacció de *La Academia Calasancia*, puig d'aquesta manera donen una satisfacció complerta als suscriptors regionalistes y una bona lliçó á aquell senyor centralista, qui feya la historia y forjava teories jurídiques, pera anular ¡pobret! los arguments del Regionalisme.

DIETARI DEL PRINCIPAT

Día 1.

Durant lo mes passat s'han recautat en aquesta Delegació d'Hisenda, 4.990,251'15 pecetes.

Día 2.

Se dirigexen á Torelló, La Gleva, Tona y La Garriga, altres tantes colonies escolars organitzades per la Societat Económica Barcelonina d'Amichs del Pays.

Día 3.

Arriben á nostre port dues divisions de la esquadra inglesa del Mediterrà, composta de 6 acoratsats, 7 crehuers, 3 cassa-torpeders y un avís. En lo navili insignia *Ramillies*, de 14,150 tonelades, 14 canons y 749 plaçes, hi va el almirall Sr Culme Seymour, quefe de les esmentades divisions.

Día 4.

En una nombrosa reunió de propietaris, vehins é industrials dels districtes de la Llotja y del Born d'aquesta ciutat, s'acorda manifestar sa gratitut al Ajuntament per la reinstalació dels Encants en lo carrer del Consolat.

—Arriben al port de Barcelona altres dos crehuers pertenexents á la esquadra inglesa del Mediterrà.

Día 6.

En aquesta ciutat se prenen algunes precaucions militars, per temer la alteració del orde públich.

—Nostre Ajuntament acorda posar una lápida commemorativa en la casa ahont va naxer l'Emm. Cardenal Casañas.

Día 7.

Dexa nostre port la esquadra inglesa del Mediterrà.